

PRARI BUI DURÍ ABAKAN (L'HURACÀ ENFONSÀ LA CANOA)

L'Huracà ("prari") enfonsà la canoa ("duri"). Amb aquesta popular expressió, els mískitus assentats al municipi de Waspam, a la vora del Río Coco o Segovia ("Wangki"), frontera nicaragüenca amb Hondures, ens explicaven el novembre passat una metàfora síntesi de la seva existència: viuen del riu, de l'aigua i de la terra. Com els seus germans, pobladors i pescadors de Wilwi (Puerto Cabezas, agermanada amb Vilafranca del Penedès i Sant Pere de Ribes), a la costa carib, viuen del mar, també de l'aigua i de la terra. I quan l'huracà, l'aigua empenyada que ve de l'interior del mar, els enfonsa la canoa, la mort i la desgràcia els visita i els fa pagar un preu tan excessiu i injust com la fam i el desemparament que pateixen ancestralment com tants pobles dependents i explotats per altres. L'Huracà Fèlix, mig desapercbut, sembla que ha tornat a enfonsar la canoa dels mískitus...

Un 91% de la població de Waspam (57.465 habitants l'any 2000) i un 72'3% dels 57.465 de Wilbi, la capital de la RAAN (Regió Autònoma de l'Atlàntic Nord) són mískitus: una bona part dels prop de 135.000 censats avui a Nicaragua. Es tracta, doncs, d'una part de la regió caribenya de Nicaragua, antigament coneguda com el Regne de la Mosquitia, habitada gairebé exclusivament pel poble mískitu, el més nombrós i representatiu dels provinents de les cultures precolombines d'aquell país germà. Després dels processos de colonització desenvolupats a partir de finals del segle XV per les societats europees (espanyola i anglesa principalment) i la relació amb la principal potència colonial (Anglaterra), des de l'establiment de la monarquia mískitu (1661-1894) fruit de l'aliança anglo-mískitu fins la incorporació per la força de les armes a l'estat de Nicaragua l'any 1985 pel president i general José Santos Zelaya (repartint-se grans quantitats de terres de la regió entre amics, parents i ell mateix), el poble mískitu no ha abdicat mai de la seva sobirania i sempre que ha pogut ha lluitat per recuperar l'estatus original de poble lliure que ha mantingut al llarg del temps. L'Huracà Somoza (una de les dictadures més sagnants a l'època) va acabar d'enfonsar la canoa dels mískitus...

Amb la Revolució Sandinista iniciada el 1979, el FSLN, "Frente Sandinista de Liberación Nacional", d'acord amb el seu Programa Històric, va tenir la possibilitat històrica de construir un Projecte Nacional de contingut popular i antiimperialista capaç d'incloure les particularitats ètniques, culturals i regionals de la nova nació nicaragüenca. I ja en 1981, el govern revolucionari reconeix en una Declaració de Principis la diversitat ètnica existent en la Costa Carib i els drets particulars i col·lectius que d'ella se'n deriven pels pobles indígenes i comunitats ètniques d'aquest territori. Pel desenvolupament de les forces productives i la solució de les problemàtiques ètniques i culturals, el govern començà a posar en pràctica polítiques valentes i progressistes: l'alfabetització en llengües autòctones, la construcció d'escoles, la construcció de carreteres per connectar per primera vegada el Carib nicaragüenc amb la resta del país, la reforestació del bosc arrasat per tales incontrolades i usureres, el cultiu de grans àrees d'importants productes perennes com cacau, palma africana, coco híbrid, etc. la construcció de molls flotants i d'obra i de ports aeris i marítims, l'electrificació i dotació d'infraestructures bàsiques a moltes comunitats, la preparació tècnica i professional de molts joves per treballar a la regió,... I, amb passes endavant i enrera, s'arribà al 2 de setembre de l'any 1987 quan l'Assemblea Nacional de Nicaragua aprovà l'Estatut d'Autonomia pels pobles indígenes i comunitats ètniques de la Costa Atlàntica. Però, l'Huracà neoliberal, primer amb la guerra contrarevolucionària i després amb les polítiques antipopulars a partir de la derrota electoral sandinista del 90, va enfonsar definitivament la canoa dels mískitus...

Tornem al principi... El 3 de novembre passat com dèiem, dos dies abans de les últimes eleccions generals que van tornar el FSLN i Daniel Ortega a la presidència del país, vam tenir

l'oportunitat d'assistir a la signatura del conveni número 100 entre l'alcalde de Waspam i l'Asociación de Educación Popular Carlos Fonseca Amador, AEPCFA, per iniciar l'alfabetització en mískitu amb una adaptació experimental del mètode audiovisual cubà "Yo, sí puedo" (aquí "Yang, lika sipsina") que ja s'experimentava amb molt d'èxit al país. Al llarg d'aquests mesos, i malgrat els huracans i tempestats tropicals que han assolat l'alfabetització d'aquest país, s'ha vingut preparant la logística necessària per iniciar el pilotatge. Les cartilles i el material didàctic estaven a punt... Però, sense temps per celebrar el 20è aniversari de l'Autonomia, l'Huracà Fèlix, per enèsima vegada, ha enfonsat la canoa dels mískitus...

L'últim informe que ens ha arribat de l'AEPCFA corresponent al divendres, dia 7, parla de 126 cadàvers identificats, 60 pescadors enterrats en territori d'Hondures i 17 no identificats que flotaven a les aigües del Carib. Quan es sàpiga el destí de les persones desaparegudes aquestes xifres ben segur que augmentaran. 25 habitatges destruïts, 50.000 famílies sense sostre, 49 comunitats senceres arrasades, manca absoluta d'aliments i medicaments... i un càlcul preliminar de més de 20 milions d'euros en pèrdues materials... La URACCAN, Universitat de les Regions Autònomes de la Costa Carib Nicaragüenca, nascuda amb la voluntat de ser una eina de reconstrucció nacional i agermanada recentment mitjançant un conveni de col·laboració amb la de Girona, ha perdut més del 80% de les seves instal·lacions de la seu de Bilwi. Pacificades les aigües i els vents, ara vindran les epidèmies de diarrea, de dengue, de malària, de còlera, de malalties respiratòries,... i la pitjor de totes elles i tan coneguda del poble mískitu: la fam, la fam radical i alhora paradoxal de no tenir res per alimentar-se en una terra, i unes aigües, tan exuberants...

Ara és l'hora catalans i catalanes! Des del nostre govern que té una extraordinària ocasió de fer un cop de mà a un poble que s'ho mereix i ho necessita fins a la nostra rica i diversa societat civil que tantes vegades ha mostrat la seva solidaritat internacionalista: ara és l'hora de mostrar als mískitus que per a nosaltres la solidaritat, tendresa dels pobles, no és una paraula-frase feta sinó que forma part de la nostra identitat cultural i nacional.

"Kaisa", o, com diem nosaltres, Som-hi!

Sebas Parra. Col·lectiu gironí de suport a l'AEPCFA-Coordinadora d'ONG solidàries de les comarques gironines